

גיליון 76

יוני 2021 • סיון ה'תשפ"א

מוֹטְטִיב

על שם ליאורה דיין

ירחון בנושא שירה וספרות עברית

תַּחֲבִיבִים

הודי ארגוב
שולה ברנע
מיכל ברקהיים
שרית גרדוול
אפי הלפרין
סיוון זיו
אביבית כהן
קורל לוגסי
יואב קרן
קריסטינה רוסקוב

גיליון 76 מתחיל...

הם מגוונים, מעניינים, מספקים ועשויים להיות הרבה יותר מעיסוק תמים לשעות הפנאי. בגיליון נלמד יחד על תחביבים מיוחדים או על דברים מיוחדים שיצאו מתחביבים. תמצאו כאן שירים וסיפורים על אלה שהתמכרו לתחביב או שהקדישו לו את חייהם, על תחביבים שמחברים אנשים, על תחביבים שמפרידים ביניהם, על תחביבים שגרמו לתסבוכת ועל כאלה שדווקא הצילו את המצב ברגע האמת.

קריאה מהנה,

אלירן דיין, יאיר בן-חור, רובי גורדון, עמליה ויניק

ירחון "מוטיב" הוא כתב עת מקוון לעת עתה המתפרסם אחת לחודש. כל גיליון יעסוק בנושא שהמערכת תבחר, ויפורסמו בו עשר יצירות. העבודה בירחון מתבצעת בהתנדבות מלאה, אי לכך אין לצפות לתגמול כספי כלשהו על פרסום יצירות, לרבות לא לתמלוגים כלשהם; בשליחת יצירה לפרסום מאשר היוצר את אפשרות פרסומה בירחון, ולא יהיו ליוצר השגות או טענות באשר לפרסום או לאי-פרסום יצירתו בירחון.

ליאורה דיין ז"ל הייתה אוהבת אדם. אהבתה הגדולה ביותר הייתה למילה הכתובה ולקריאת ספרות ושירה, ואותם קראה עד סוף ימיה.

ירחון "מוטיב" נוסד לזכרה ונושא את שמה.

אני נאחזת בטפות הדיו שיקשו על הנר
כמו היו מעין מים מתוקים במרכז נוה מדבר.
גם אני, בדומה לנודים,
תרה כל חיי אחר מלים ותומות
שירו אות צמאוני.

בכל יום חמישי, בשעה שמעונות הסטודנטים היו מתרוקנים, אפרת החלה בציורי השקיעה שלה.

כל שקיעה מבעד לחלון נבדלה מהשקיעה שקדמה לה ומהשקיעה שתגיע אחריה – לפעמים בגלל שמיים מעוננים, תלולית של עלי שלכת, שיפוצים בבניין שממול או סתם גרגירי אבק שזהרו באוויר כמו שביבי יהלומים.

אפרת אהבה לעמוד בדיוק באותו מקום ולחפש את כל הפרטים הקטנים שהשתנו. הציורים הושפעו גם ממצב רוחה ואפשר היה לדעת, על פי כמויות הצבע ותנועות המכחול, אם היא שמחה, עצובה או מוטרדת.

השמש הייתה תמיד אותה השמש אבל העולם סביבה אחר.

סדרת ציורי השקיעה הייתה מיזם שאפתני שהצריך עקביות, מאמץ ועקשנות. היא דרשה מאפרת לצייר למרות הכול: למרות שקדחה מחום; למרות שיד ימין נחתכה מסכין חד כשקצצה סלט ולכן ציירה ביד שמאל; למרות שמדי פעם חגגו הסטודנטים הנותרים ברעש בלתי נסבל.

היא ציירה. תמיד.

אבל לא היום. היום היא לא הצליחה. היום לא כדור האש הטובל בים ולא העולם המשתנה סביבו היו חשובים יותר. היום היה רק שי. שי שלה. והוא היה בסכנה.

היא פגשה אותו בחוג אומנות. הוא העדיף לעבוד על עץ והיא על קנווס והם הפכו לחברים טובים.

שי היה משקיף על דברים כאילו היו תחומים במסגרת. לפעמים היה מקרב את אצבעותיו זו לזו, הופך אותן כדי ליצור מלבן ומאפשר לאפרת לראות את מה שהוא רואה. באותם רגעים הכול הפך להגייוני ויפה יותר.

שי היה הראשון שגרם לה להבין שנקודת המבט עשתה את כל ההבדל. הוא פתח לפניה את העולם והרחיב לה את הלב והימס אותה שוב ושוב במחוות אהבה קטנות ועוצרות נשימה.

לשניהם היה ברור שהם יהיו יחד. הייתה שלוה נפלאה בידיעה הזאת, שלוה שהתפוגגה כששי גויס ותדירות המפגשים שלהם פחתה. כשהמבצע בעזה התחיל השלוה הפכה לזיכרון רחוק.

לפעמים הציור עזר לה לשכוח או עזר לה להביע את עצמה בדיוק רב יותר ממילים, אבל אפילו הפעולה המנחמת והמוכרת הפכה לחסרת משמעות כשהחרדות הטילו בה את ספקותיהן.

ואם לא תראה אותו יותר? היא התבוננה בשמש הכתומה השוקעת בים הכחול וזה רק העציב אותה יותר.

זה לא היה קשור לסדרה, לפגיעה ברצף או להריסת המיזם, אלא לזמן כמהות מוגבלת, מצומצמת, מדודה. הזמן היה בוגדני יותר מהשקיעה שהמשיכה את עצמה כרגיל, כאילו כלום.

אפרת נעצה את עיניה במרכז השמש, ממתינה לדמעות שיצרבו את העיניים ויעזרו לה לבכות, אבל הבכי היה מפחיד, מקדים את זמנו.

הלוא לא קרה שום דבר.

עדיין?

היא עטפה את עצמה בחיבוק, מנסה לשחזר את החיבוק של שי שלא הרגישה כבר שלושה שבועות. אילו הוא היה כאן, הוא היה כועס עליה שעצרה באמצע. אילו הוא היה כאן... משהו נפל על הרצפה. אפרת ניגשה אל מקור הקול. פיסת עץ משויפת נפלה מתחת למתלה המעילים. היא הרימה אותה והתרגשה. זה היה בדיוק מסוג הדברים ששי נהג להשאיר לה בכל מקום, עם לב חרוט בדיוק באמצע.

היא ליטפה אותה בעדינות בין האגודל לאצבע, ואז הרימה מבט אל המעילים. אין מצב שהיא נפלה מכיס של אחד מהם. אז איך...

רוח עדינה הגיעה מהחלון שמעל הדלת. לרגע נבהלה ואז זינקה ופתחה אותה בפראות. שי עמד שם, בחיוך מוכר וממכר. היא קפצה עליו בחיבוק מוחץ.

"אפרת, השקיעה שלך!" ניסה לומר מבעד לזרועות שחבקו את צווארו, אבל היא לא זזה. היא הניחה לשמש לצבוע אותם בצבעים חמים, להתיר את הקשרים האיומים שהשתרגו בבטנה ולשחרר את הכבלים המאבנים סביב הלב ופרקי הידיים.

התמוססות המתח הייתה משחררת כל כך, מלטפת, מלאה נחמה.

היא הידקה את החיבוק, מדמינת את שניהם מנקודת מבטה של השמש. את השקיעה של היום תצייר אחר כך, מנקודת המבט הזאת בדיוק, והיא תהיה – לפחות בעיניה – השקיעה היפה ביותר בעולם.

המשבר הראשון שלי עם חיי השיתוף הקיבוציים התרחש כשהייתי בן שמונה לערך, ביום שבו מישהו מבין חבריי גנב ממני דולר.

באותה תקופה, ראשית שנות השישים, היה בית הילדים שבו התגוררתי עם שאר בני גילי כמעט כל עולמי. התעוררנו בו יחד ואכלנו, למדנו ושיחקנו בו יחד במשך מרבית שעות היממה. רק אחרי הצוהריים היינו מבליים קצת עם הורינו בדירות שלהם, וכשחזרנו בערבים לבית הילדים שלנו גם התרחצנו, צחצחנו שיניים והלכנו בו לישון יחד.

המבנה החד-קומתי פלל חדר אוכל, כיתת לימוד, שירותים, מקלחות וחדרי שינה, ולכל אחת ואחד מאיתנו הוקצו מיטה וארונות קטנה לשמור את חפצינו הפרטיים המעטים. אולר שהתקבל כמתנת יום הולדת מאיזה קרוב משפחה בעיר; ספר מועדף שממנו נהגו הורינו לקרוא בקול לפני כיבוי האורות; בובה או דובי שאיתם התרגלנו לישון; ובעיקר, אוספים שונים: עטיפות מוזהבות של שוקולדים, תמונות של שחקני כדורגל, 'שנות טובות', פרחים מיובשים, גולות, סמלים, וכמובן – גם בולים צבעוניים שהוסרו בזירות ממעטפותיהם של מכתבים – אמצעי התקשורת המקובל בארץ ובעולם בעת ההיא.

אני אספתי מטבעות. ואיתן גם למדתי גאוגרפיה, ואפילו קצת היסטוריה ושפות זרות.

באוסף שלי היו מטבעות ישנים וחדשים. מילים מפלשתינה ופרוטות ישראליות שהוצאו לאחרונה מהמחזור. פניז מאנגלייה, פפניגים מגרמניה, סנטים מצרפת וקופיקות מברית המועצות. מטבעות ממדינות קיימות שאת מיקומן ניסיתי לזהות על גבי הגלובוס העגול שניצב בכיתה, וכאלה שהוטבעו בעבר הרחוק יותר בארצות שכבר לא קיימות ושעל אודותיהן נאלצתי לשאול מישהו מהמבוגרים. מטבעות קטנים ובינוניים שאוחסנו בקופסאות גפרורים ריקות – כל מדינה זכתה לקבל קופסה מסומנת משלה – אך גם כאלה שבגלל גודלם נאלצו לחלוק פחית סוכריות ישנה.

אחד מהם היה הדולר הכסוף שהביא לי אבי שחזר מכינוס מקצועי בארצות הברית.

בעבור רובנו כיום, דולר אמריקאי הוא שטר ירקרק בעל שווי זניח למדי. כזה שאנו נותנים לספל שסוחר בעבורנו את המזוודה בשדה התעופה, או כטיפ למלצרית בסופה של ארוחת בוקר קלה במזנון מהיר בחו"ל.

אבל בשבילי הדולר הענקי הוא – כמעט ארבעה סנטימטרים קוטר – היה אז הרבה יותר מזה. על צידו האחד התנוסס תאריך עתיק למדי – 1921, ועל צידו האחר פרש את כנפיו עיט חמור סבר שאהב להמריא עם דמיוני המפותח מבית הילדים השרוני הקטן לאותה ארץ פלאים רחבת ידיים שהשתרעה מעבר לים התיכון ולאוקיינוס האטלנטי. למדבריות הצחיחים של המערב הפרוע שבהם דהרו בוקרים, קאבוויים נועזים וחיסלו שודדי בקר בקרבות אקדחים; להרים הגבוהים שעל מורדותיהם המושלגים ירו אינדיאנים עטורי נוצות חיצים חדים לעברם של חיוורי העור שחמדו את אדמותיהם; ולכרכים המשובצים בגורדי שחקים שברחובותיהם הסואנים הסתבכו השמן והרזה בצרות משעשעות.

אך הנאתי מהרכש החדש לא ארכה זמן רב. ימים אחדים לאחר שהדולר הנוצץ שקיבלתי במתנה הוצג בגאווה – אולי רבה מדי, עליי להודות – לפני חבריי לקבוצת הילדים וצורך כגולת הכותרת לאוסף שלי, הוא נעלם באופן מסתורי ממגירת הארונית שליד מיטתי.

לשווא חיפשתי אותו בכל מקום אפשרי. אולי הוא נפל לתוך איזה סדק נסתר או נשכח בטעות באחד הכיסים של מכנסיי? לשווא פרצתי בבכי והתחננתי שהגנב האלמוני, שמן הסתם שמע את התייפחותי וצפה בדמעוטיי, יחזיר לי את המטבע המיוחד. ולשווא קיוויתי בליבי – בקיבוצי השומר הצעיר לא נהגו אז להתפלל לאלוהים – שיקרה איזה נס. בסופו של דבר, משנוכחתי שמאומה לא עזר, נשבעתי לעצמי שלעולם, אבל לעולם, לא אבטח יותר באנשים אחרים.

במהלך כשישים השנים שחלפו מאז כבר הספקתי להפר את שבועתי זו פעמים רבות, ולמרות האירוע הטראומטי אני עדיין נוטה להאמין במרבית בני האדם בעולמנו. ולא אחת אף מוצא את עצמי שוהה שוב – במשך ימים, שבועות ואפילו חודשים – עם זרים תחת אותה קורת גג. אבל בד בבד מעדיף שבתקופת מגוריי בבית משותף כזה תעמוד לרשותי גם האפשרות לשמור את חפצי הערך שלי במנעול ובריח.

אָבִי אֶהֱב לְצִיר,

כִּן מְסֻפְרוֹת הַתְּמוֹנוֹת הַתְּלוּיוֹת בְּבֵית הוֹרִי
הַעֲשׂוּיוֹת צְבָעֵי שֶׁמֶן שֶׁבֶהֶן הַרְבֵּה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּמַכְחֹלוֹ.

כְּשֶׁנּוֹלְדָתִי כָּבֵר חֲדַל.

מַכְחֹל קָשָׁה וְצְבָעֵי גִיר יִשְׁנִים שְׁמֵצָאֲתִי

הָיוּ עֲדוֹת אֶלְמָת.

גְּדוּל יְלָדִים לֹא מְאֻפָּשֵׁר תַּחֲבִיבִים לְרֹב.

אֲבָל הִנֵּה אֲנִי כוֹתֶבֶת, וּבְנֵי רְצִים בֵּין רְגְלִי.

הֵבֵט אָבִא,

הַשִּׁירִים שֶׁאֲנִי כוֹתֶבֶת הֵם פְּרוֹת

אֶהְבֶּתְךָ אֵלַי.

בשלב זה של חייו הוא הרגיש יותר מתמיד כמו קלישאה של אומן. ההבטחה בתחילת הדרך, הנסיקה ובסופה אותה התרסקות מפוארת. במחשבה לאחור היה בכך משהו כמעט צפוי. לאורך זמן התנהלו הדברים בהתאם לתוכניות באופן מושלם, והוא כאילו המתין להתדרדרות שעשויה להגיע. הספק הפנימי שהתגבר נתן בו את אותותיו עם כל פסגה שהוסיף לכבוש, עד שמצא עצמו מאבד את כל מה שמלכתחילה לא האמין שהיה אמור להיות שלו. ופתאום היה שקט.

הפסנתרן שהתפרסם בתור הילד שלמד תווים לפני שידע קרוא וכתוב נעלם מעין הציבור כאילו בלעה אותו האדמה. הוא התגורר בדירת שני חדרים צנועה בפאתי העיר, ממעט לצאת מביתו. מרבית שעות היום עברו עליו בבהייה מתמשכת בפסנתר הכנף אשר ניצב במרכז הסלון ומילא את חלל המגורים המצומצם כמעט בשלמותו. תקופה ארוכה שלא ניגן. כעת שיצא מכלל שימוש, בוודאי יהיה זקוק לכוונון הגון כך שלא יצרום. אחד מהחברים שעוד נותרו לו דחק בו פעם אחר פעם: "תמכור כבר". ממילא אינך רוצה עוד לנגן. זה לא היה מדויק. ובכלל, אם יוצע הפסנתר למכירה יניחו כולם שהוא הסתבך בפלילים או התמכר לחומרים אסורים. "תוכל לסגור את החובות ולהתחיל מחדש", אמר לו. כאן היה משהו בדבריו. זה שנים שאינו מתפרנס בצורה סדירה, והשקיע כספים רבים בניסיון לטפל בשורש הבעיה. אבל עדיין משהו עצר בעדו. כאילו נותר בו עוד שביב תקווה. והיה הדבר מורכב אף יותר מן היכולת להסביר כיצד שוקע אדם במרה שחורה ובלתי נראית.

הפסנתר נותר על מקומו ומדי לילה היה עומד לצידו, מלטף את הכנף הפתוחה באצבעות רועדות ותוהה על שעתיד לבוא. עתיד. מילה שסימלה בעבורו יותר ממה שכנראה היה מסוגל להכיל. עכשיו היא אינה אלא נרדפת ליום המחר.

כבר לא היה בכוחו לומר מה רצונו, היכן איבד עצמו לדעת ואם יוכל להמשיך. לפני שבוע הגיעה לאוזנו שמועה על עמיתה שהכיר שפרשה מן המקצוע. בריאיון שנערך עימה סיפרה שהתגלתה אצלה דלקת פרקים. משהו בו דחף להתקשר ולדרוש בשלומה. שיחה קצרה. נימת קולה הידידותית נמהלה בגוון לא ברור של הקלה. הוא נזכר בבחורה הצעירה והמוכשרת שהייתה, כיצד התלוננה תדיר על ידיה הכואבות בעוד סבתה גוערת בה להתאמן שוב ושוב. הייתכן שתהיה ברכה וקללה גם יחד באותם הדברים עצמם? הרהר בעצבות תהומית. ומשהו כאילו התכווץ בתוכו. שהרי הייתה זו קלישאה במלוא מובן המחשבה.

קריסטינה רוסקוב

אחי הקטן

אחי הקטן אוסף מכוניות
מקצתן אדמות
מקצתן עושות אורות
בוהקים
מקצתן נוסעות מהר
במרוץ שלעולם לא
מסתיים.

אחי הקטן אוסף אבנים
מקצתם חלקים שחרים
מקצתם חדים
כואבים
מקצתם בכלל לא אבנים
אלא רסיסי רגטה
שנחתו אתמול בחרצור.

אחי הקטן אוסף חילי צעצוע
מקצתם עם אפודים ירקים
מקצתם עם קסדות
נוהגים בטנקים
מגנים עלינו
בלילות
כשהאזעקה מתעוררת.

מי זוכר איך קראו לסגן של ברכוכבא

כשהגיעו הביתה, קצת אחרי חצות, כבר לא היה מה להציל. הבית הבודד, החד־קומתי, היה מפויח כולו. הכבאים החלו לקפל את הציוד, לגלגל את הצינורות ולהחזיר את הזרנוקים למקומם.

עד לפני שעה עוד רקדו רבקה ושמוליק אפרתי בחתונת בתו של חבר ותיק, והינה הם עומדים ומביטים המומים בבית השרוף. הבית שבו התגוררו בשלושים השנים האחרונות.

ואז נפלטה מגרוננו של שמוליק זעקת שבר:

”החוברות!”

הוא רץ לעבר הדלת – או מה שנשאר ממנה. רבקה ניסתה לעצור בעדו, אבל באותו רגע שמוליק לא ראה כלום בעיניים. הוא חשב רק על החוברות.

ריח כבד של עשן רבץ בתוך הבית. שמוליק פילס את דרכו בין ההריסות אל חדר העבודה. כשנכנס, הרגיש כאילו פגע בו סמיטריילר.

מהאוסף המפואר, 5,342 חוברות קומיקס, נותרה רק ערמת אפר. החוברות המעטות שנשתמרו היו ספוגות במים.

הוא השפיל את עיניו אל הרצפה המוצפת והבחין בדמותה המצוירת של וונדרוומן. חוברת נדירה מסוף שנות הארבעים שרכש באי־ביי תמורת כמה אלפי דולרים.

הוא הרים אותה בעדינות והיא התפוררה לו בידיים.

שמוליק התיישב על הרצפה ופרץ בבכי מר.

באותה שעה עמד ירמי שפיגל בסלון ביתו שבצפון תל־אביב והביט בכוננית הצמודה לקיר. מפעל חייו.

4,137 חוברות קומיקס. האוסף השני בגודלו בישראל.

אבל איך אומרים? איש לא זוכר איך קראו לסגן של ברכוכבא.

כמה זמן, כסף ואהבה הוא השקיע כדי להגיע לאן שהגיע,

אבל הבן זונה הזה, שמוליק אפרתי, תמיד היה צעד אחד

לפניו. והוא, ירמי, תמיד היה מספר 2. לא עוד, חשב.

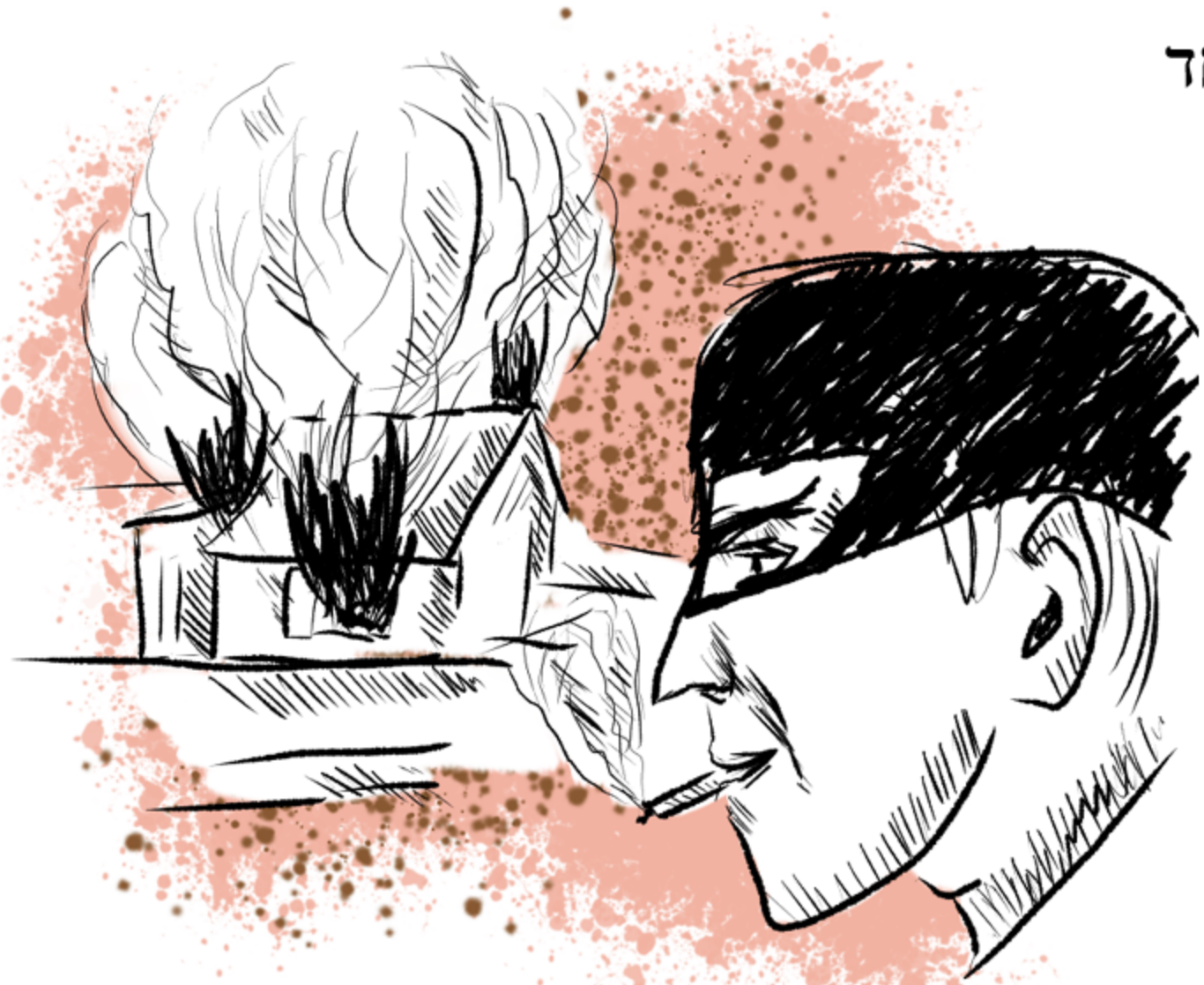
הוא פשט את בגדיו שהיו מסריחים מבנזין ומעשן,

הכניס אותם לשקית זבל וסגר אותה היטב. מחר

ייפטר מהראיות המפלילות. ירמי נכנס למקלחת,

פתח את המים והחל לשיר.

זה היה הרגע המאושר לחייו.

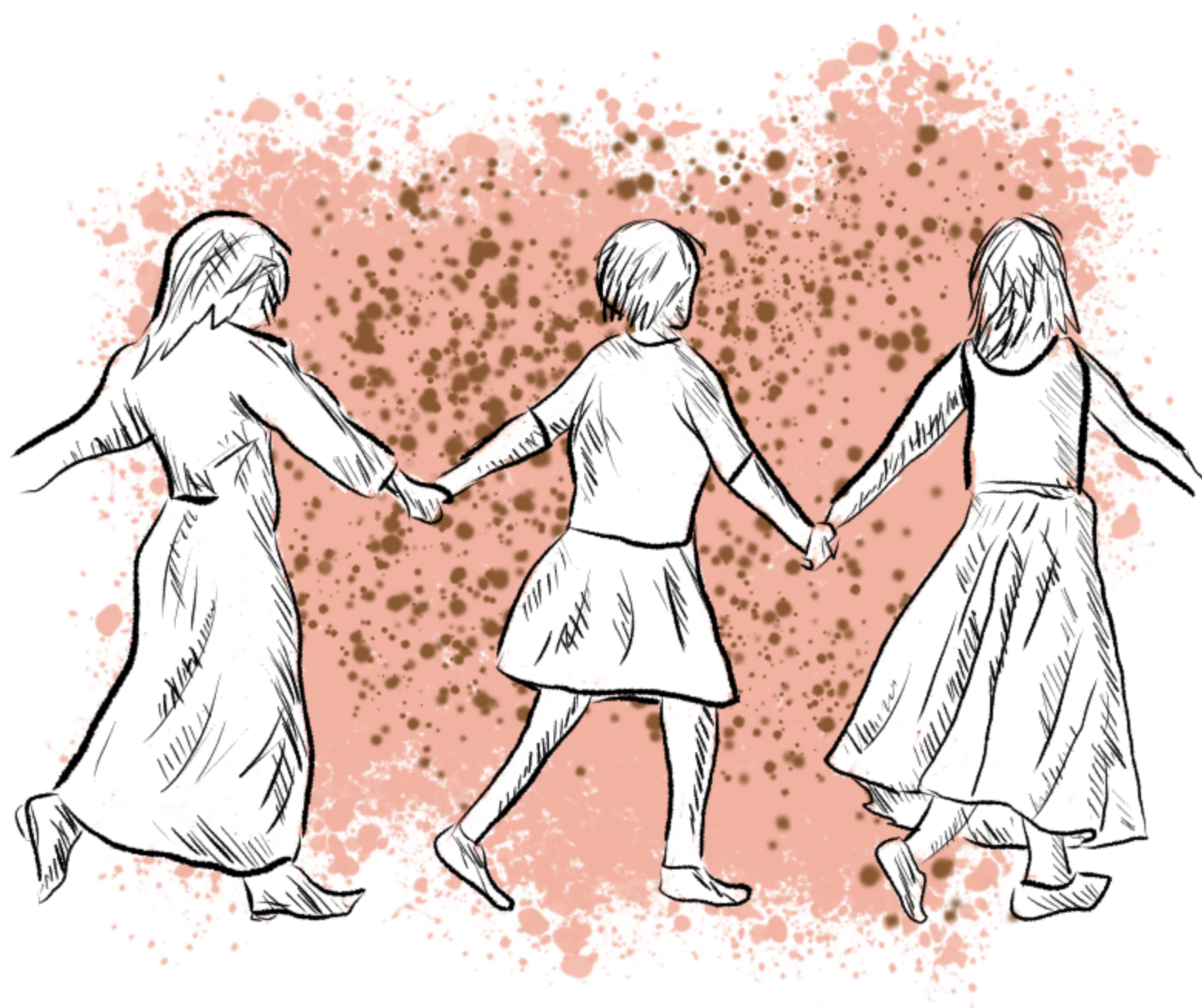
בעיני האחר

כְּשֶׁאֲנִי אוֹחֵז בְּעֵט
וְכוֹתֵב
הַמְּלִים מְדַבְּרוֹת מֵתוֹכִי
כְּשֶׁאֲנִי תוֹפֵס מַעְדָּר
וְשׁוֹתֵל
הַפָּרַח גָּדֵל מֵתוֹכִי
כְּשֶׁאֲנִי מַחְזִיק פֶּטִישׁ
וּמְפַסֵּל
הַפֶּסֶל מְעַצֵּב מִדְּמִיוֹנִי
וְכֵן אֲנִי נִרְאֶה
בְּעֵינֵי הָאֲחֵר.

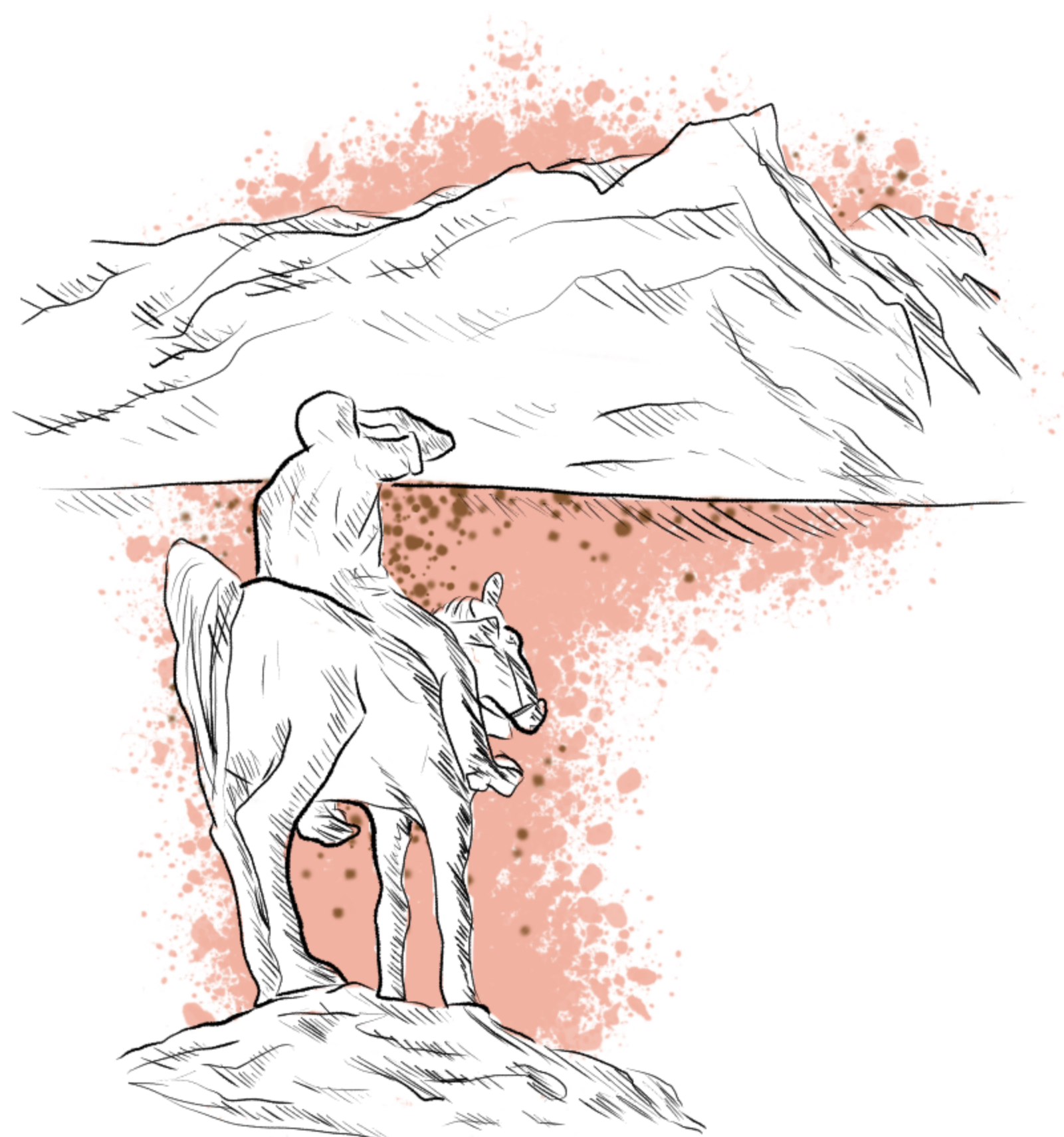
שְׂרָשְׁרוֹת יָדַיִם מוֹפְזוֹת בְּאוֹר שְׂמֵחָה
מְדַלְגוֹת בְּשׁוֹכְבוֹת בְּצִהָה,
סֶמֶק הַפְּנִיִּים עוֹלָה כְּשׁוֹשֵׁן
לְקוֹל הַקְּצָב הַפּוֹעֵם כְּאֶחָד,
הַכֵּל פִּיּוֹת מְשִׁתְּלֵב בְּשֵׁל הָאֶחָד –
שְׁלוֹב רוֹגֵן שֶׁל יָדַיִם אוֹחֲזוֹת,
הַיַּחַד רוֹקֵד בְּלֹא סְתִירוֹת
שְׁלֵנָה יוֹקֵדֶת
כְּאוֹר הַחֶמֶה.

פלאות קטנות

זוכרת איך טפסת לעבר אנדרטת אלכסנדר ז'יד
בדרך נזפרת איך חלם להקים קבוצת שומרים עברים בארץ
כמה השתאית פשהחליט לעזוב את כפר גלעדי
הילדים הם לא רכוש הקבוץ, אמר
וכשחשבת על פלאות גדולות כמעט החמצת פלאות קטנות:
אנחת הרנחה של העצים שליידם חלפת
חיו הנסתרים של היער
איך הוא מצליח לעמד נחוש בפני סערות
איך את מצליחה לטפס על הרים.

מייסד: אלירן דיין
עורך אחראי: יאיר בן־חור
עורכת משנה: עמליה ויניק
איורים ועיצוב גרפי: רובי גורדון

<http://motiv-magazine.co.il>

<http://facebook.com/motiv.magazine>

<http://bit.ly/motiv-youtube>

<http://instagram.com/motiv.magazine>

http://twitter.com/motiv_magazine

info@motiv-magazine.co.il

054-337-1373

[מוטיב \(כתב עת\) \[http://he.wikipedia.org/wiki/מוטיב_\\(כתב_עת\\)\]\(http://he.wikipedia.org/wiki/מוטיב_\(כתב_עת\)\)](http://he.wikipedia.org/wiki/מוטיב_(כתב_עת))

אנחנו מזמינים אתכם להשתתף בכתב העת שלנו.
הגיליון הבא של מוטיב יראה אור בעוד כחודש, ונושא: "דבר קטן".

הפעם אנחנו לא מחפשים גיבורים גדולים. למעשה, אנחנו רוצים אותם קטנים. כמה שיותר קטנים.
התבוננו איתנו בדברים הזעירים, ואף הזעירים יותר מהזעירים - הפירור, הגרגיר, קוף המחט, הסיב שנפרם, החיידק -
וספרו לנו איך דווקא הדברים הקטנים יכולים ליצור כובד משמעות, שינוי גדול ומלוא עוצמה של רגש.

אתם מוזמנים לשלוח את יצירותיכם בנושא זה עד לתאריך 20/6/2021 לכתובת הדואר האלקטרוני:

info@motiv-magazine.co.il

נא לשלוח עד שלוש יצירות בלבד ליוצר - שירים מנוקדים וסיפורים קצרים עד 550 מילה.